

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијси савјет

MIŠLJENJE

po zahtjevu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Sarajevo
april, 2019. godine



Broj: 01-26-7-004-4/19
Sarajevo, 03.04.2019. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na osnovu člana 25. stav (1) tačka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), na osnovu Zahtjeva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, zaprimljenog dana 29.03.2019. godine pod brojem: 01-26-7-004-1/19 na 50. (pedesetoj) sjednici održanoj dana 03.04.2019. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 29.03.2019. godine pod brojem: 01-26-7-004-1/19 zaprimilo Zahtjev Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (podnesak broj: 05-07-1-625-20-1/19 od 21.03.2019. godine) u kojem se u bitnom navodi da je Vijeće ministara BiH na 169. sjednici održanoj dana 21.03.2019. godine donijelo zaključak kojim se traži od Konkurencijskog vijeća BiH da u roku od 5 dana, u skladu sa članom 25. stav (1) tačka f) Zakona o konkurenciji, dostavi mišljenje o aspektu konkurencije koji se odnosi na postupanje Konkurencijskog vijeća u vezi sa izdavanjem odobrenja pojedinim telekomunikacijskim operaterima u BiH koji su u prethodnom razdoblju izvršili kupovinu više telekomunikacijskih privrednih subjekata u BiH, što za posljedicu može imati dominantan položaj privrednog subjekta na relevantnom tržištu.

U vezi sa tim Vijeće ministara traži mišljenje Konkurencijskog vijeća o sljedećim pitanjima i to:

- Ima li neki od telekomunikacijskih operatera u BiH trenutno dominantan položaj na tržištu roba ili usluga, tj. ima li na relevantnom tržištu udio veći od 40% (pri čemu treba imati u vidu da relevantno tržište prema Zakonu o konkurenciji nije Bosne i Hercegovina, već određeno geografsko područje);
- Postoje li u konkretnom slučaju zabranjene koncentracije privrednih subjekata na cijelom tržištu BiH ili na njezinom značajnijem dijelu i stvara li u vezi sa tim bilo koji telekomunikacijski operater novi ili jača postojeći dominantni položaj;
- Prati li Konkurencijsko vijeće redovno tu problematiku i je li po zahtjevu određenog subjekta ili po službenoj dužnosti pokretalo ili planira pokrenuti postupke u cilju sprječavanja eventualnog monopolističkog ponašanja bilo kojeg telekomunikacijskog ili drugog operatera na tržištu u skladu sa Zakonom o konkurenciji i drugim važećim propisima.

Konkurencijsko vijeće je samostalno tijelo koje osigurava dosljednu primjenu Zakona o konkurenciji na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurentnog djelovanja na tržištu. Ovdje se, prije svega, moramo referisati na zakonske definicije relevantnog tržišta kako u proizvodnom tako i u geografskom smislu, određivanja istog te pojma dominantnog položaja privrednog subjekta na određenom relevantnom geografskom tržištu.

Relevantno tržište u smislu člana 3. Zakona o konkurenciji te čl. 2. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekata na određenom geografskom tržištu. Bitno je

naglasiti da se relevantno tržište određuje posebno za svaki slučaj, u skladu sa stavom (2) člana 2. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje, prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Odlukom o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) se definišu kategorije, uslovi i načini utvrđivanja dominantnog položaja privrednog subjekta i kriteriji zloupotrebe dominantnog položaja privrednih subjekata, u smislu čl 9. i 10. Zakona o konkurenciji, na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga u Bosni i Hercegovini.

Dominantan položaj privrednog subjekta, u skladu sa članom 2. Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja definisan je na način da privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, kupcima, potrošačima ili dobavljačima, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju. Također, privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantni položaj kada nema konkurenciju ili ako postojeća konkurencija nije značajna. Dominantni položaj privrednog subjekta, u zavisnosti od datog slučaja, može se utvrditi na cijelom tržištu Bosne i Hercegovine ili na njenom značajnijem dijelu. Ovdje je bitno istaći da je tržišni udio samo pretpostavka dominacije određenog privrednog subjekta pa tako član 6. Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja propisuje da „se pretpostavlja da privredni subjekt može imati dominantni položaj na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ako ima tržišni udio veći od 40%“.

Čak i postojanje dominantnog položaja prema odredbama Zakona o konkurenciji i podzakonskim aktima nije zabranjeno (član 4. Odluke o definiranju kategorija dominantnog položaja) već je prema članu 4. stav (2) Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja zabranjena zloupotreba dominantnog položaja na relevantnom tržištu kroz djelovanje privrednih subjekata koje ima za cilj i posljedicu isključivanje konkurenata sa tržišta ili „zatvaranje“ tržišta potencijalnim konkurentima odnosno ograničavanje ili narušavanje efikasne tržišne konkurencije. Zloupotrebe dominantnog položaja se ne utvrđuju kroz postupke ocjene koncentracije već eventualno kroz postupke za utvrđivanje postajanja zloupotrebe monopolskog položaja u smislu Zakona o konkurenciji.

Protiv konačnih odluka Konkurencijskog vijeća, shodno odredbi člana 46. Zakona o konkurenciji, nezadovoljna stranka u postupku može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od prijema odluke, odnosno od dana objavljivanja odluke.

Konkurencijsko vijeće je tokom 2018. godine u sektoru pružanja usluga iz oblasti telekomunikacijskog sektora, a u skladu sa odredbama člana 18. stav (2), ocijenilo dopuštenom određene koncentracije na tržištima maloprodaje pružanja usluga fiksne telefonije, mobilne telefonije, usluga interneta i usluga radio i TV programa u Bosni i Hercegovini, a sve po prijavama koncentracija privrednih subjekata. Prilikom donošenja svojih rješenja Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da povećanja tržišnih udjela privrednih subjekata tom prilikom neće dovesti do sprječavanja,

ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije na utvrđenom relevantnom tržištu te samim tim njihov zajednički tržišni udio na relevantnom geografskom tržištu nije prelazio 40%.

Konkurencijsko vijeće prilikom donošenja svojih rješenja, pored podataka podnosioca prijave, prikuplja i druge dodatne podatke od relevantnih izvora kada vrši ocjenu koncentracija i procjenu efekata istih kao i kada provodi postupke iz oblasti zabranjenih konkurencijskih djelovanja u sektorima gdje je regulisanje tržišta u nadležnosti određenog regulatornog tijela prevashodno koristi podatke relevantnih institucija, u ovom slučaju to je nadležni sektorski regulator, odnosno Regulatorna agencija za komunikacije BiH. Regulacija tržišta telekomunikacija u nadležnosti Regulatorne agencije za komunikacije BiH, podstiče i osigurava otvoren pristup javnim telekomunikacijskim uslugama za sve korisnike na transparentnom, objektivnom i nediskriminatorskom osnovu, propisuje i osigurava nivo kvaliteta u pružanju telekomunikacijskih usluga i opreme, štiti interese svih korisnika telekomunikacionih usluga u smislu dostupnosti tih usluga, kvaliteta i cijena, koje su transparentne i nediskriminirajuće.

Konkurencijsko vijeće i Regulatorna agencija za komunikacije BiH zajedničkim djelovanjem, ali svaka u svom domenu i u svojoj sferi nadležnosti podstiču konkurenciju na telekomunikacijskom tržištu sa svrhom obezbjeđenja jednakih mogućnosti za sve učesnike na tržištu. Koristeći podatke i analize Regulatorne agencije za komunikacije BiH kao brojčane pokazatelje snage konkretnih privrednih subjekata, a koja obradu istih radi za područje Bosne i Hercegovine, Konkurencijsko vijeće smatra najtačnijim i najvjerodostojnijim izvorom podataka za svoje analize, ocjene i procjene efekata postupaka koji se vode pred Konkurencijskim vijećem bilo da je riječ o ocjeni koncentracija ili zabranjenih konkurencijskih djelovanja. Obzirom da su prijave koncentracije zaprimljene u 2018. godini, te da je odlučivano po istim, Konkurencijsko vijeće je prilikom analize relevantnog tržišta uzimalo javno dostupne podatke RAK-a, i to kvartalne uporedne podatke tržišta fiksne i mobilne telefonije za IV kvartal u 2017. godine. Takođe, praćenjem kvartalnih uporednih podataka, koje Regulatorna agencija objavljuje na svojoj web stranici, a koja se odnose na tržišna učešća svih telekom operatora, nisu uočene značajne promjene na tržištima fiksne i mobilne telefonije u periodu od IV kvartala 2017. godine do IV kvartala 2018. godine.

Konkurencijsko vijeće niti jednu koncentraciju nije ocijenilo nedopuštenom ili uslovno dopuštenom bilo da je riječ o ocjenama koncentracija iz oblasti telekomunikacija ili nekih drugih privrednih grana obzirom da prema analizi dostavljenih podataka podnosioca prijave i ostalih prikupljenih podataka nije ocijenilo da će provođenje koncentracije spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju na utvrđenom relevantnom tržištu.

Konkurencijsko vijeće redovno prati sva dešavanja na tržištu u smislu ponašanja privrednih subjekata u njihovom obavljanju registrovanih poslovnih djelatnosti. Po svakom zaprimljenom zahtjevu privrednih subjekata koji ukazuju na određena zabranjena konkurencijska djelovanja Konkurencijsko vijeće preduzima odgovarajuća postupanja u skladu sa svojim nadležnostima, a pored toga i samo pokreće postupke po službenoj dužnosti ako postoji osnovana sumnja da se značajno sprečava, ograničava i narušava tržišna konkurencija (član 27. Zakona o konkurenciji) i to bez odlaganja, u svakoj privrednoj oblasti pa tako i na području telekomunikacijskog sektora. Sve odluke Konkurencijskog vijeća u skladu sa članom 44. stav (1) Zakona se objavljuju u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasnicima entiteta i Brčko Distrikta BiH, kao i na web stranici Konkurencijskog vijeća.

Predsjednica

Adisa Begić